

ה. קטן.

שלושה אלו **אינם בני דעת**, ופטורים מכל המצוות, ובכלל זה ממצוות שופר.

המוציאים את הרבים ידי חובתם בשופר

כלל בידינו, כל שאינו מחויב בדבר, אינו מוציא אחרים ידי חובתם, ולכן **נשים ועבדים, חרש שוטה וקטן**, מאחר שפטורים מתקיעת שופר, **אינם מוציאים אחרים** ידי חובתם.

וכל המחויבים חיוב ברור, מוציאים את אחרים ידי חובתם, ולכן, **כהנים, לויים, וישראלים, גרים, ועבדים משוחררים**, שחייבים בתקיעת שופר, **מוציאים אחרים** ידי חובתם.

אנדרוגינוס מוציא את מינו, כי כולם שווים, ואם זה זכר זה זכר, ומוציאו ידי חובתו, **אבל אחרים אינו מוציא** ידי חובתם, שמא הוא נקיבה.

טומטום אף את מינו אינו מוציא, כי אין כולם שווים, יתכן שזה זכר וזה נקיבה, ונקיבה אינה מוציאה את הזכר^א.

מי שחציו עבד וחציו בן חורין, אף את מינו אינו מוציא, כי צד עבדות שבו פטור, ואינו מוציא ידי חובה את החייבים. ורב הונא היה סבור שאת עצמו הוא מוציא. אולם רב נחמן אמר לו, שכשם שאינו מוציא אחרים מחמת צד עבדות שבו, **אף את עצמו אינו מוציא**, שאין צד עבדות שבו מוציא צד חירות שבו.

למה היה מקום לומר שכהנים ולויים פטורים משופר

כבר נתבאר, שהוצרכו לפרש שכהנים ולויים חייבים בתקיעת שופר של ראש השנה, כי היה מקום לומר שהם פטורים.

ומתחילה **רצו לומר**, שהסברא לפטור כהנים מתקיעת שופר של ראש השנה, **כי נאמר בתקיעה זו, "יום תרועה יְהִיָּה לְכֶם"** (במדבר כ"ט א'), והיה מקום **לומר, שאין חייבים אלא מי שאצלם נעשה ראש השנה יום תרועה**, כלומר שחייבים בתקיעה יום אחד, **להוציא כהנים, שחייבים בתקיעות כל השנה**, ככתוב, "ויְבִיֹם שְׁמַחְתֶּם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי

^א אבל את עצמו מוציא, שכן אם הוא זכר מוציא עצמו, ואם הוא נקיבה פטור.